

ADDYSG GREFYDDOL A'R CWRICWLWM NEWYDD
(Adroddiad ar un eitem o gyfarfod Cyngor Eglwysi Rhyddion Cymru Mai 24ain 2018)

Croesawyd a chyflwynwyd Peter Kennedy i'r cyfarfod. Swyddog yw yn adran Addysg y Cynulliad. Cyflwynodd ddogfen **drafft** sylweddol ar y **Cynigion Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau** ac isod nodir crynodeb byr o'r datganiad cyffredinol ynghyd â'r chwe maes a nodir fel rhai pwysig o fewn Dyniaethau. [Gellir cael copi o'r ddogfen gyflawn yn Gymraeg neu Saesneg drwy e bost gan Helen Jones (rhys.helen.jones@btinternet.com) Ysgrifennydd Cyngor Eglwysi Rhyddion Cymru. **COFIER mai dogfen DDRAFFT ydi hi a gellir ymateb drwy yrru at Meurig.Roberts@gov.wales]**

Datganiad yn amlinellu sut mae'r Maes Dysgu a Phrofiad yn cefnogi'r 4 diben

Mae'r Dyniaethau yn astudiaeth o'r profiad dynol yn y gorffennol a'r presennol. Mae'n cynnwys ffactorau a chysyniadau hanesyddol, daearyddol, crefyddol, gwleidyddol, economaidd a chymdeithasol.

Drwy ystyried 'beth sy'n bwysig' am y dyniaethau, bydd dysgwyr yn astudio'r gorffennol a'r presennol, yn dychmygu dyfodol posibl ac yn dysgu am bobl, lle, amser a chredoau er mwyn dod yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog. Byddant yn meithrin, yn cyfleu ac yn cymhwyso'n effeithiol wybodaeth gadarn am gysyniadau hanesyddol, gwleidyddol, economaidd, crefyddol a chymdeithasol, yn ogystal â dealltwriaeth ohonynt.

Datganiadau Yr Hyn sy'n Bwysig a'r sail resymegol drostynt

1. Mae ein byd naturiol yn amrywiol ac yn ddynamig, ac mae prosesau ffisegol a gweithredoedd dynol yn dylanwadu arno.

Mae astudio'r dyniaethau yn helpu dysgwyr i nodi, deall a dadansoddi natur ddynamig Cymru a'r byd. Gall credoau, arferion, moeseg ac athroniaethau amrywiol ddylanwadu ar gyfrifoldeb dynol dros ein byd naturiol.

2. Mae ymddygiad a chredoau dynol wedi dylanwadu ar gymdeithas ac wedi'i llywio

Yn y gorffennol, cafodd cymdeithasau eu ffurfio a'u dylanwadu gan unigolion, cymunedau, ffactorau gwleidyddol ac economaidd, gwerthoedd diwylliannol a chredoau ac arferion crefyddol. Mae i archwilio rhyngweithiadau dynol y gorffennol werth cynhenid.

3. Mae dynoliaeth yn wynebu llawer o heriau a chyfleoedd sy'n gofyn am ymatebion hyddysg ac ystyriol.

Dylai dysgwyr ffurfio barn wybodus ar yr heriau a'r cyfleoedd gwleidyddol, economaidd, technolegol, cymdeithasol, crefyddol, diwylliannol ac amgylcheddol y mae pobl yng Nghymru a'r byd ehangach yn eu hwynebu

4. Mae pobl yn ystyried eu profiadau o ddynol ryw drwy amrywiaeth o lensys.

Mae'r dyniaethau yn cynnig amrywiaeth o lensys i ddysgwyr ddatblygu dealltwriaeth o'r profiad dynol drwyddynt. Mae dysgwyr yn gwerthfawrogi sut a pham y caiff dehongliadau a chynrychioliadau eu llunio er mwyn cwestiynau a gwerthuso eu dilysrwydd mewn ffordd feirniadol.

5. Mae'r broses ymholi yn galluogi pobl i wneud synnwyr o'r byd ac ymgysylltu ag ef.

Mae astudio'r dyniaethau yn datblygu sgiliau ymholi disgyblaethol Mae dysgwyr yn gwerthuso'n feirniadol effeithiolrwydd y broses ymholi a ddilynwyd ac i ba raddau y mae wedi'u helpu i wneud synnwyr o'r byd ac ymgysylltu ag ef.

6. Dylai dinasyddion fod yn foesegol, yn hyddysg ac ymgysylltu â bywyd a gwaith

Mae'r dyniaethau yn annog dysgwyr i feddwl yn feirniadol am dulliau ymgysylltu moesegol, darbodus, entrepreneuriaidd neu gymdeithasol yn eu cymunedau.

Cafwyd trafodaeth fywiog a deallus ac mae'r hyn sy'n dilyn yn adlewyrchiad byr o awr gyfan o drin a thrafod. Nodwyd y bydd Addysg Grefyddol yn parhau i fod yn bwnc statudol. Ardal dysgu fydd Addysg Grefyddol, Hanes, Daearyddiaeth, Economeg ac Astudiaethau Busnes. Bydd angen astudio'r pynciau yn unigol i TGAU. Holwyd beth oedd cyfyngiadau ysgolion gwirfoddol crefyddol fel y Methodistiaid, Yr Eglwys yng Nghymru a'r Pabyddol. Byddent yn rhoi pwyslais ar ei safbwyntiau ond bod angen dysgu perthnasaedd crefydd i fywyd gan ein bod yn byw mewn Cymdeithas ethnig amrywiol. Mae'n hanfodol addysgu disgyblion i fod yn aelodau gwybodus cymdeithas. Pwysleisiodd P.K. na fyddai Addysg Grefyddol yn cael ei roi naill ochr na'i anghofio.

Soniwyd bod angen arbenigedd yn y pwnc a chefnogaeth i athrawon. Nodwyd bod y pwnc yn cael ei ddysgu gan athrawon heb unrhyw arbenigedd ac yn gwneud yn fach o'r pwnc. Mynegwyd bydd rhaid hyfforddi athrawon i'r gofynion. Hyfforddiant - does dim digon o athrawon yn cael ei ricriwtio mewn i'r proffesiwn. Mae gan Llywodraeth Cymru gynlluniau ar ddyfodol hyfforddi athrawon gan nodi bydd grwpiau o ysgolion yn arloesi'r cynlluniau newydd ac yn gweld lle bydd angen newid ac ail strwythuro'r Cwricwlwm.

Gofynnwyd a fydd amser penodol i wersi Addysg Grefyddol. Atebwyd na fyddai amser penodol fel y cyfryw. Gofynnwyd pwy fyddai yn monitro'r gwersi? Atebwyd mai'r Llywodraeth leol ac Arolygwyr Estyn. Gofynnwyd pwy

oedd yn monitro nawr? Does neb, ac nid oes ymgyngorwyr Addysg Grefyddol bellach. Soniwyd bod cyfyngiadau ar amserlenni ysgolion a chynllun y Cwricwlwm newydd yw bod yn llai penodol. Ni fydd unrhyw bwnc yn cael amser penodol yn y dyfodol.

Mae traddodiad crefyddol yn bodoli ym Mhrydain ac mae Cristnogaeth dal yn berthnasol. Bellach mae Dyneiddwyr yn medru cael lle ar fwrdd CYSAG ond Cristnogaeth ydy prif grefydd Prydain. Bydd diffiniad o Addysg Grefyddol yn newid ychydig i fod yn fwy llydan ac i ddisgyblion sylweddoli fod angen addysg i ehangu gorwelion ffordd o fyw ac i ddangos perthnasedd hyn ar draws y pynciau.

Gofynnwyd a fyddai Ysgol Islamaidd yn dysgu am Gristnogaeth? Byddai rhaid iddynt pe baent yn ysgol wladwriaeth. Does dim un ym Mhrydain ar hyn o bryd.

Wrth orffen mynegodd Peter mai gwaith anorffenedig ydy'r ddogfen bresennol. Byddai yn falch derbyn adborth oddi wrth y Cyngor. Bydd papur gwyn yn cael ei gyhoeddi erbyn diwedd y flwyddyn. Bydd cyfnod o ymgyngori ffurfiol gyda grwpiau unigol, yr eglwysi a'r llywodraeth leol.

Roedd teimlad cryf nad oedd digon yn y ddogfen oedd yn cyferio'n benodol at faes crefydd. Mae gofyn i'r CYSAGau, aelodau eglwysig, llywodraethwyr ynghyd ag athrawon gadw llygad barcud ar yr hyn sy'n digwydd yn lleol er mwyn sicrhau dyfodol amlwg a phendant i Addysg Grefyddol yn ein hysgolion.

Helen Jones/Vaughan Salisbury/ Rheinallt Thomas
Cyngor Eglwysi Rhyddion Cymru